

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-17768

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto I. - Štev. 9

Gorica - 30. marca 1949 - Trst

Izhaja vsako sredo

Katoličani in sedanji čas

Splošne dolžnosti, ki jih imamo katoličani, so vsem znane in zato o njih ne bomo govorili. Vsaka doba pa ima svoje posebne potrebe in tejn odgovarjajoče posebne dolžnosti. Spregovoriti hočemo torej nekaj besed, kakšne posebne dolžnosti imamo katoličani v sedanjem času. Teh besed nismo napisali mi, marveč jih je spregovoril sv. oče meseca decembra v božičnem govoru:

»Čim hujši viharji vstajajo za sv. Cerkev, tako da navidezno postaja položaj že vznemirljiv, tem bliže je Gospod svoji Cerkvi in vernikom. A prav iz te gotovosti božje pomoči kliče vernikom v spomin dvojno dolžnost, ki jo imajo: 1). zvesto hraniti dediščino božjih resnic, ki jih je Učenik zapustil in 2). vestno izpolnjevati za p o v e d pravičnosti in ljubezni, ki sta edini temelj socialnega reda, vrednega božjega Kralja miru.«

»Dolžnost katoličanov danes je, da ne ostanejo brezbrizni za važne potrebe sedanje ure. Zgled božjega Učenika, ki je bil vedno opora vsemu dobremu, in zgled rimskih papežev, ki so zlasti v zadnjih letih toliko učili o odnosih do bližnjega, nalaga dolžnost vsakemu, da se po svojih močeh žrtvuje za skupni blagor, kakor tudi za mednarodni mir. Ne more ostati brezbrizni noben katoličan, ko vidi stisko svojih bratov, ko sliši klice nesrečnih in klice delovnega ljudstva po pravici, ko vstaja nestrpnost nacionalizem, ki izključuje sodelovanje in sožitje narodov sveta, od katerih ima vsak svoje dolžnosti.«

»Neizrekljivo junaštvo moramo občudovati v onih deželah, kjer priznavati katoliško vero pomeni biti preganjan. Tisoči in tisoči ne marajo kloniti kolen pred Balom, neustrašeni sredi trpljenja. Večina sveta sicer njihovih imen ne pozna, a so zapisana v zgodovini sv. Cerkve. Naša dolžnost je, tem zvestim vernikom, neutrudljivim, od Boga blagoslovljenim in izbranim, zapeti slavo. Nimamo besedi, s katerimi bi mogli počastiti nje, ki so najbolj zvesti med zvestimi. Gospod, ki je obljubil, da se bo spomnil vsakega, ki bo njega priznal pred ljudmi, bo njihov plačnik!«

Kakor nismo pozabili omeniti junaštva prejšnjih, si štejemo v dolžnost pokazati na nje, katerih napačna misel je vtisnila pečat sedanji dobi. Koliko jih je izgubilo vero, ki jim je bila dolej silna moč in opora! Mnogi, zlasti mladi ljudje, so iztrgani iz rodne grude in pahnjani v duhovno propast, katere velikost ni mogoče popisati. Mati Cerkve gleda za temi dušami, ki so se izgubile ali se izgublja, in joka. Upa na vrnitev svojih sinov, išče sredstev, da bi čimprej priklicala to uro, ne meneč se za noben napor, ki

ga mora vzeti na se, pripravljena je žrtvovati za njih rešitev vse, razen resnic, ki so ji izročene v varstvo.«

To so resne besede, ki veljajo za vsakega katoličana. Ti in jaz, vsak katoličan je danes poklican k delu za verski preporod, za rešitev duš, za socialno pravičnost in ljubezen, za mir v dušah in mir med narodi.

Nihče se ne more izgovarjati, da ne ve, kaj naj dela. Povsod imamo že dovolj verskih in krščansko prosvetnih organizacij, ki vsakogar vabijo k temu delu. Na Tržaškem zlasti opozarjamo na najširše zasnovano organizacijo, ki k temu delu vabi, to je Slovenska krščansko socialna zveza.

Razgled po svetu

Italija in Atlantska zveza

Ko je bil po burnih in hrupnih razpravah sprejet sklep o vstopu Italije v Atlantsko zvezo v poslanski zbornici, je prešla zadeva v senat. Tudi tu so komunisti nadaljevali svojo zavlačevalno politiko, po živahnih debatah je pa ob koncu tedna bil predlog končno sprejet. Razpravljane je zaključil ministrski predsednik De Gasperi z govorom, v katerem je krepko o b r a č u n a l s komunističnimi obstrukcionisti. Medtem je odpoval v Ameriko zunanji minister grof Sforza, kjer bo 4. aprila v Washingtonu 12 držav podpisalo Atlantski pakt. Ob tej svečani priliki bo govoril, kot poročajo listi, predsednik Truman.

Bevin o zahodni Evropi

Angleški zunanji minister Bevin je rekel: Zahodna Nemčija je varna. Ne verjamem, da bi zdaj postala komunistična. Tudi Francija in Italija sta rešeni. Prepričan sem tudi, da se bosta vzhodna in zahodna Nemčija združili. Mislim, da tega nihče ne more preprečiti.

Amerika bo vodila atlantsko obrambo

Že v zadnji številki smo objavili bistveno vsebino atlantske zavezniške pogodbe. V Evropi in Ameriki se mrzlično nadaljuje priprave za podpis te pogodbe, kakor tudi za njeno uresničenje. Nekateri ameriški opazovalci so mnenja, da bi utegnila Sovjetska zveza v tem kritičnem trenutku izsiliti kako odločitev, ker bo prisiljena pred izbiro: zdaj ali nikoli lahko morda še zmaga v oboroženem spopadu. Tudi v angleški spodnji zbornici so nekateri govorniki izrazili podobno mnenje, čeprav še vedno upajo, da bo zmagala pamet in da se Sovjeti morda ne bodo spustili v kako vojno pustolovščino proti Zahodu. Pri atlantski obrambni pogodbi vedno zelo poudarjajo njen obrambni značaj. Združene države bodo dale članicam potrebno orožje, toda le tako, ki jim bo služilo za obrambo, ne za napad. Pri pogajanjih za vrhovni atlantski obrambni štab so se, kakor vse kaže, že domenili, da bo vodil ta štab Amerikanec. V pošteved pridejo general Eisenhower, general Bradley ali general Clark. Zdaj je že gotovo, da bodo

pristopile k atlantski pogodbi Danska, Portugalska, verjetno pa tudi Norveška, Italija in Islandija. Angleški zunanji minister Bevin je že odpoval v Združene države, kjer bo v imenu Anglije podpisal atlantsko pogodbo.

Hladna vojna

Hladna vojna se nadaljuje in poostruje. Na prednjih postojankah sta Nemčija in Grčija. Angleški poslanec MacMillan je rekel pred parlamentarno debato, da pripravlja Moskva na Balkanu politični udar z ustanovitvijo tako imenovane macedonske federacije pod vodstvom Bolgarije. S tem bi bil udarjen Tito, ker bi del Jugoslavije prišel v to federacijo, istočasno pa bi bila tudi Grčija razkosana.

Kršitve mirovnih pogodb

V zvezi s kršitvami mirovnih pogodb po Bolgariji, Romuniji in Madžarski je rekel britanski minister McNeil: Naša dolžnost je, zahtevati spoštovanje mirovnih pogodb, ki smo jih tudi mi podpisali. V teh državah moramo tudi podpirati tiste, ki se borijo za svobodo misli. Vlade teh držav moramo opozarjati, da je svetovna vest še živa in budna in da svetovna javnost ne bo šla mimo teh kršitev in zlorab brez protesta.

ZN in versko preganjanje

Avstralski zunanji minister Evatt je zahteval, naj vpišejo na dnevni red prihodnjega zasedanja Združenih narodov tudi zadevo o verskem preganjanju v Bolgariji in na Ogrskem. Če se prej ne bodo skregali, se bodo torej diplomati tudi o tem pomenili, ali je verska svoboda onstran železne pregraje ali je ni. Čudno je le to, da morajo ti ljudje šele razpravljati, ali je tam verska svoboda ali je ni, ko bi lahko vedeli že zdavnaj, kako je s to rečjo.

Nennija bodo izgnali iz mednarodne socialistične zveze

Mednarodna socialistična zveza je zahtevala od Nennijeve stranke, naj do 20. marca prelomi vse stike z italijanskimi komunisti. Ker je Nenni to odklonil, bo njegova stranka avtomatično izgnana iz Mednarodne socialistične zveze.

Iz življenja Cerkve

Ženska univerza

Menda je edini primer v današnjem svetu Universidad Feminina v Buenos Airesu, da je univerza namenjena zgolj ženskam. Ustanovili so jo pred par leti z namenom, da bi dobili diplomirane katehiste za pouk krščanskega nauka v argentinskih ljudskih in srednjih šolah. Kot nam tudi razni naši begunci pišejo, v Argentini zelo primanjkuje duhovnikov. Zato je bilo nemogoče, da bi ti zasedli vsa katehetskega mesta v Buenos Airesu in drugod. Zaradi tega so otvorili posebno univerzo, kjer dekleta na pravi bogoslovni univerzi pod vodstvom bogoslovnih profesorjev študirajo bogoslovje ter po treh letih polagajo izpite. Diploma je državno priznana in daje pravico do službe kateheta na ljudski ali na srednji šoli. Lani je bilo vpisanih 700 dijakinj, 200 jih je pa diplomiralo. Študijski tečaj traja tri leta.

Torej bodo ženske počasi povsod nadomestile moške in bodo ti slednji le za to, da bodo hodili na delavsko zbornico po podporo za brezposelnost.

Katoliško univerzo v Pekingu

so vzeli v roke komunisti. Prejšnje vodstvo je moralo odstopiti, na njegovo mesto so imenovali novo, sestavljeno iz samih kitajskih profesorjev. Vendar je samo 16 profesorjev od sto potegnili z novimi oblastniki. Izguba univerze v Pekingu pomeni kljub temu občutno škodo za kitajske katoličane. Saj se je na njej šolalo 2800 dijakov.

Skoro polovica Kitajske je sedaj pod komunistično oblastjo. V teh pokrajinah so tudi cvetoči katoliški misijoni z 2.700 misijonarji in tri tisoč sestrami. Računajo, da je ena tretjina vsega misijonskega osebja ostala na svojih mestih, trdno odločena, da se ne umakne razen pred dejanskim nasiljem. — Protestantski misijonarji so skoraj vsi odšli v Ameriko.

V južni Kitajski pa sejejo medtem komunisti svoje seme kar naprej. Središče vsej propagandi so si ustvarili v velikem pristanišču Hongkong. Tu izdajajo dva dnevnikarja, ki imata največjo naklado v mestu in se tudi najceneje prodajata.

Katoličani v Indokini

V Indokini je še vedno guerrilla, kakor je bila v Sloveniji med nemško in italijansko okupacijo. Francozi so gospodarji v večjih mestih, Vietminh (indokinska OF) ima svoja »osvojenjena ozemlja«, ostali del dežele pa ne ve, komu bi služil. Podnevi je gospodar ta, ponoči pa drugi. Katoličani, ki so ponekod precej številni, so večkrat v velikih stiskah. Vietminh jim ponuja prijateljstvo in ob-

ljublja mir, sami pa dobro vedo, kaj pomeni komunistično prijateljstvo. Zato bi se mu radi izognili, a tega zopet ne morejo, ker so nezaščiteni. Zdi se, da komunistično gibanje Vietminh še zdaleka ni premagano in da celo vedno bolj raste in se širi.

Verska svoboda v Bolgariji

Bolgarski parlament je etoglasno odobril novo postavo o verski svobodi v bolgarski republiki. Postava ima 34 členov. Lahko pa bi imela tudi samo enega, ki bi se glasil: »V svojem srcu lahko veruje vsakdo, kar hoče; v svoji sobi sme opravljati verske vaje, če s tem nikomur ni v napotje in v pohujšanje; vse ostalo pa je pridržano državi, ki s pomočjo zunanjega ministrstva urejuje različna verstva po svoji uvidnosti. Najmanj pa se sme kaka vera baviti z vzgojo mladine ali kako drugače vplivati na ljudske množice. Kdor se zoper to pregreši, bo strogo kaznovan.«

Ker se pa rdeči diktatorji zavedajo, da kljub vsemu ni mogoče kar tako meniti nič, tebi nič izruti iz src vernih množic vere v Boga in njih navezanosti na cerkev, je njihova največja želja za sedaj ta, da bi s primernimi sredstvi usuznjili razne verske konfesije in jih vpregli v svoj voz. Zato obljublja bolgarski zakon tudi podporo onim verskim občinam, ki bi se izkazale podpore vredne. S tem upajo pridobiti zase posebno bolgarsko pravoslavno cerkev, ki ji priznajo, da je povezana z bolgarskim ljudstvom v vsej njegovi zgodovini in da kot taka po svoji obliki, vsebini in po duhu lahko postane ljudska demokratična cerkev.

Upajmo, da bo bolgarska cerkev imela v sebi toliko zdravega ponosa in čuta odgovornosti, da ne bo zagrabila za to vabo.

Nekaj o novem carigradskem patriarhu

Dne 1. nov. 1948. je bil izvoljen za carigradskega patriarha pravoslavni arhiepiskop za Severno in Južno Ameriko Atenagoras. Rojen je bil v Epiru leta 1886. in je po rodu Grk. Deset let je bil župnik v Bitolju, pozneje v Atenah, kjer je bil l. 1923. posvečen za krškega škofa. Leta 1931. je bil določen za arhiepiskopa v New Yorku. Pravoslavni verniki iz Amerike so mu darovali na pot 500.000 dolarjev za novo gradnjo njegovega sedeža v Carigradu. V svojem prvem listu na vernike je pozval vse cerkve sveta k sodelovanju za obrambo verskih tradicij in krščanske etike.

SHOD „SKALNICE“

V nedeljo bo ob 5. uri pop. objavljen shod »Skalnice«. Člani so vljudno vabljeni k udeležbi.

TIHA NEDELJA

Iz svetega evangelija po Janezu

Jezus je govoril judovskim množicam: Kdo izmed vas mi more dokazati greh? Če vam govorim resnico, zakaj mi ne verujete? Kdor je iz Boga, božje besede poslušajo. Zaradi tega jih vi ne poslušate, ker niste iz Boga. — Judje so mu tedaj odgovorili: Ali ne govorimo prav, da si Samarijan in da imaš hudega duha? — Jezus je odgovoril: Jaz nima hudega duha, ampak častim svojega Očeta, in vi mi čast jemljete. Jaz ne iščem svoje časti: je kateri jo zahteva in sodi. Resnično, resnično, povem vam: Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo videl smrti. — Judje so mu tedaj rekli: Zdaj smo spoznali, da imaš hudega duha. Abraham je umrl in preroki, in ti praviš: Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo okusil smrti. Si mar ti večji ko naš Abraham, ki je umrl? Tudi preroki so umrli; koga sam sebe delaš? — Jezus je odgovoril: Ako bi jaz častil sam sebe, bi moja čast ne bila nič. Moj Oče je, ki me časti, o katerem vi pravite: naš Bog je; pa ga ne poznate, a jaz ga poznam. In ako bi rekli, da ga ne poznam, bi bil podoben vam, bil bi lažnik. Toda poznam ga in njegovo besedo spolnjam. Vaš oče Abraham se je silno veselil, da bo videl moj dan; videl ga je in se vzradoval. — Judje so mu tedaj rekli: Se petdeset let nimaš in si Abrahama videl? — Jezus jim je rekel: Resnično, resnično, povem vam: Preden je bil Abraham, sem jaz. — Tedaj so pograbil kamne, da bi jih vanj vrgli, Jezus pa se je skrtil in odšel iz templja.

S peto postno nedeljo se začne »pasijonski čas«: Cerkev vpleta v svoje bogoslužje stalno misel na Jezusovo odrešilno trpljenje; v duhovskih dnevnicah (brevirju) se ponavlja himna v čast sv. križu »Vexilla Regis prodeunt...« (Kraljevo znamenje križ stoji...), v sv. maši pa se poje hvalospev (predglasje) sv. križu: »Res se spodobi in je pravično, primereno in zveličavno, da se ti zahvaljujemo vedno in povsod, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog, ki si rešenje človeškega rodu zvezal z lesom križa, da od tam zopet vstane življenje, odkoder je izšla smrt, in da bi tisti (to je satan), ki je na lesu zmagal, bil tudi na lesu premagan po Kristusu, Gospodu našemu...«

V zunanjih obredih nam to nedeljo najbolj pade v oči zakritje svetih podob in križev po cerkvi. V zgodnjem srednjem veku je bil ves postni čas oltar z velikim zagrinjalom vernikom zakrit, pozneje pa so vpeljali sedanjo navado, da se to nedeljo zastrejo razpela in druge podobe. Simbolični pomen tega zakrivanja je zlasti v tem: Jezus je v svojem bridkem trpljenju čisto skrtil svoje božanstvo, ki je z vstajenjem zopet pokazalo svojo moč. Zato se pomenljivo ta nedelja pri nas imenuje »Tiha nedelja«; pri drugih Slovanih se imenuje »gluha« ali »črna« nedelja; po latinskem načinu jo lahko imenovali »pasijonska«.

Odstavek sv. evangelija je vzet iz spisa sv. Janeza evangelista. Med štirimi pisatelji Jezusovega življenja zavzema Janez čisto posebno mesto. Prvi trije, Matej, Marko in Luka bolj preprosto popisujejo vnanje dogodke, Janez pa v celem spisu meri više: dokazuje, da Jezus ni le človek, ampak učlovečena Beseda, Sin božji. Zato je tudi Janez bolj težko umljiv za navadnega bralca. Če pa se vanj pogledimo, najdemo v njem nešteto visokih misli, ki nas utrjujejo v veri in v nemajo v ljubezni do Jezusa.

Božanstvo Zveličarjevo se razodeva tudi v Njegovi brezgrešnosti. »Kdo izmed vas mi more dokazati greh?« pravi On sam svojim nasprotnikom. Sovražijo ga ne zaradi kakšnih njegovih slabosti, ampak zato, ker »niso iz Boga«; stoje pač na drugi strani kot nasprotniki, ker nečejo sprejeti njegovega nauka. Tako še dandanes sovražijo Cerkev njeni organizirani nasprotniki.

»Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo videl smrti.« Tudi v teh besedah razodeva Zveličar svojo božjo veljavo in oblast. Nesmrtnost obeta tistim, ki bodo živeli po njegovih naukih. Zares je visoko vzvišen nad Abrahama in Mojzesa, nad vse velike može človeške zgodovine, ki so pomrli. On živi in daje življenje.

Preprosto in odločno zatrjuje nadalje, da pozna Očeta. Na svetu pač ni modroslovca, ki bi se mogel pohvaliti, da dobro pozna Boga. Dasi je človeško spoznanje o bivanju božjem dovolj trdno in gotovo, vendar nam ostane Bog skrivnost; o njegovem življenju, o njegovih lastnostih vemo po lastnem spoznanju le malo; nekaj več vemo iz razodetja. Kristus pa ima popolno spoznanje.

Kristus je večni: »Preden je bil Abraham, sem jaz«. Ne reče: sem bil, ampak: sem, to je večni, živeč kot Bog izven časa. Večnost ne ve za preteklost in prihodnost, večnost je polnost sedanjosti. Tako Zveličar odločno izreka o sebi, da je Bog.

V premišljevanju Kristusovega trpljenja moramo vedno imeti pred očmi resnico o njegovem božanstvu. Trpel je po človeški naravi. Ker pa je človeška narava v Njem združena tesno in neločljivo z božjo naravo, zato rečemo po pravici, da je Bog trpel za nas. To je razlog, da je Njegovo trpljenje neskončne cene pred Očetom kot zadostitev za grehe vsega človeštva. Bog je umrl na križu, da nam je dal nadnaravno življenje. Teža življenja bomo deležni, če bomo Jezusov nauk spolnjevali.

Socialna šola

6. Gospodarsko življenje.

Z dosedanjimi članki smo na kratko obdelali splošna krščanska načela o družbi. Danes prehajamo na drugo, najvažnejšo plat tega vprašanja, to je na gospodarsko plat. To vprašanje je važno zlasti danes, ko se sedanja stara kapitalistična socialna in gospodarska zgradba

Papežu Piju XII. — življenje!

Sv. oče Pij XII. praznuje letos dva jubileja, desetletnico, kar je zasedel apostolski sedež sv. Petra (2. III. 1939), ter svojo zlato mašo (2. IV.). Katoliški in kulturni svet izreka poglavarju sv. Cerkve svoje čestitke in voščila. Saj je pa tudi ni osebnosti, ki bi tako zaradi svoje službene kot osebne veličine zaslužila v sedanji dobi večjo pozornost kot prav papež Pij XII.

Papež Pij XII. je mož božje preičnosti, izredna osebnost, ki je po svoji plemeniti, pobožni rimski rodovini, vedno zvesti sv. Stolicy, podedoval odlično krščansko vzgojo. Že v domači družini si je sklesal visoko umsko in srčno izobrazbo. Izredno darovit in marljiv je že kot mlad duhovnik 25 let dosegel tri doktorate, iz bogoslovja, cerkvenega in državnega prava. Obvladal je vse zapadne evropske moderne jezike in jih danes govori v vsej dovršenosti. Vso njegovo učenost je pa že iz mladih let krasila kipeča apostolska gorečnost. Zato so mu papeži predniki: Pij X. in Pij XI. postopoma poverjali prevažna in najodgovornejša mesta: profesuro na visokih bogoslovnih šolah (cerkveno pravo in diplomacijo), sodelovanje pri sestavljanju cerkvenega zakonika, tajništvo v raznih sv. kongregacijah, službo apostolskega nuncija (München, Berlin), državno tajništvo vatičanske države ter osebno zastopstvo sv. očeta na več mednarodnih kongresih.

V vseh teh službah se je sedanji sv. oče izkazal izredno sposobnega, modrega in uglednega dostojanstvenika, pa tudi božjega moža, apostola, svetnika. Vreden je bil, da je zasedel apostolski sedež sv. Petra in prevzel vodstvo sv. Cerkve v morda najtežjih časih njene zgodovine.

Še pred izbruhom vojne je papež Pij XII. neprenehoma pozival državnike k miru. 19. avg. 1939 je dejal: »Izjavljamo, da smo od prve ure svoje vladavine storili in poskušali vse, kar je bilo v naši moči, da odstranimo nevarnost vojne in da sodelujemo pri organizaciji trdnega miru, ki sloni na pravičnosti

ter spoštuje svobodo in čast narodov.« In ko vojne nesreče ni mogel preprečiti, je poskušil vse, da se vojna omeji, zmanjša in skrajša. Takoj je šel na delo »zdravit že prizadete rane«. Rane pa sa šle v milijone in milijone. Niso le zadevale vojakov na bojiščih, marveč tudi družine doma, saj so v zadnji vojni zakravela vsa obzorja. Sv. oče je lajšal gorje, kjer koli je mogel. Pomagal je brezdomcem, pomagal vojnim ujetnikom, pomagal nesrečnikom, ki so bili odvedeni v taborišča, pošiljal jim je tako imenovane »papeževe pakete«, pošiljal »papeževe knjige« verske in druge vsebine, in to v raznih jezikih, tudi v poljskem in srbskem. Za srbske vojake je dal celo natisniti sv. pismo v cirilici. Sv. oče je nenehno protestiral proti krivicam, nenehno posredoval za olajšave. Tako je znano, da je prav za slovensko zemljo in ljudstvo bilo opuščeno marsikatero grozeče gorje.

V vojni vihri je papež Pij XII. kot krmar sredi razburkanega morja človeštvu dajal in še daje rešilne nauke (tako v božičnih nagovorih kot v raznih poslanicah), zlata pravila za mednarodne odnose: da morajo vsi državniki spoštovati naravno pravo, držati dano besedo, ne smejo tlačiti malih narodov in narodnih manjšin. V državah in narodih bo zavladal red, mir, procvit le tedaj, kadar bo spoštovano dostojanstvo človekove osebnosti. Družine morajo spet priti do svojih naravnih pravic. Delo se mora spoštovati, da zasluži pošten delavec ne samo toliko, da lahko preživlja sebe in družino, marveč da s časom lahko pride do svojega lastnega, četudi le majhnega premoženja. Ves družabni ustroj, politični in sodni red se mora ravnati po božjih in naravnih zakonih in državna oblast se mora zavedati, da je Bogu odgovorna in postavljena v blagor državljanom.

Sv. oče Pij XII. se dobro zaveda usodnosti naše dobe. »Ali ni prav sedaj za krščanstvo, za našo vero, ki zmaguje nad svetom, nastopila doba, ki se da primerjati onim časom, ko je

Kristus prvič trčil s starim poganstvom?« Kakor se je bila v prvih časih sv. Cerkev težka borba med državno vero (mogočnim rimskim poganstvom) in nebogljenimi, a apostolskega duha polnimi kristjani, tako je tudi danes v svetu borba med organiziranim brezboštvom in sv. Cerkvijo. Kakor so v prvi Cerkvi širili kraljestvo božje preinogi laiki mučenci, tako je tudi danes nastopila ura laikov, da v Katoliški akciji pod vodstvom škofov in duhovnikov pridobivajo svet za Kristusa. V težki borbi za zmago sv. evangelija pa sodobni kristjani niso osamljeni. »Tri socialna sredstva je Jezus poleg vidnega vodstva dal svoji Cerkvi: daritev, zakramente in javno molitev« in ta sredstva, naglašava sv. oče Pij XII., naj sodobni kristjani na moč izrabljamo. S Kristusom za Kristusa!

Ob zlati maši papeža Pija XII. se hočemo tudi mi Slovenci tesno in iskreno pridružiti njegovi jubilejni velikodušni daritvi. Slovenci smo od pokristjanjenja pred 1200 leti zvesto in neustrašeno stali ob Petrovem prestolu. Kar je slovenski narodni vladar knez Kocelj sv. bratoma Cirilu in Metodu na njuni poti v Rim izročil 50 slovenskih bogoslovcev in je svojo slovensko državo izročil v varstvo sv. Petra, proglašivši jo za »dedno zemljo sv. Petra«, smo Slovenci v vseh dobah še tako težke zgodovine ostali zvesti rimskemu »apostoliku« — papežu. Niti protestantizem niti liberalizem niti komunizem ni omajal vere slovenskega ljudstva. Slovenski narod ima iz svoje srede preveč idealnih, svetniških, docela za narod se žrtvujočih oseb (sv. Ema, Štomšek, dr. Ehrlich), kot da bi ga sebični, nenravnost oznanjajoči preroki mogli odvrniti s prave krščanske, katoliške poti.

Na jubilejni papežev dan bomo tudi katoliški Slovenci skupaj s svetim očetom dvignili pateno in kelih, skupen dar sprave in zadoščenja, skupno prošnjo za rešitev iz težkih dni. Vemo, da bo skupni oče krščanstva pri tej daritvi Jezusovi imel v mislih tudi naš narod:

povsod po svetu ruši in nastajajo temelji za nov socialno-gospodarski red. Katoliški nauk nima lastnega podrobno izdelanega socialno-gospodarskega reda, pač pa nas uči večnih in nespremenljivih načel, ki veljajo za vsak socialno-gospodarski red. V današnjem in naslednjih člankih si bomo ogledali ta načela.

Gospodarsko delovanje obsega tiste odnose v človeški družbi, ki se nanašajo na gospodarske dobrine, katere so potrebne za kritje človeških potreb. Gospodarsko življenje se ravna po gospodarskih zakonih. Gospodarski zakoni v pravem pomenu besede so samo tisti, ki veljajo za delovanje ljudi. Iz tega so torej izključeni čisto fizični zakoni, ki so odvisni od narave. Ker gospodarske zakone določajo ljudje, so lahko ti zakoni dobri ali slabi. Če je na primer na trgu preveč blaga, zgubi to blago ceno, iz česar izhaja zlo za celo družbo, v kateri se to pojavi. Takšno zlo lahko primerni gospodarski zakoni odpravijo. Isto bi lahko rekli za inflacijo, ko pride v

obtok preveč denarja in zato denar zgubi svojo vrednost.

Ne moremo pričakovati, da bi neomejeno gospodarsko tekovanje (ali konkurenca) rodilo dobro urejen gospodarski in socialni red. Svobodna tekma v gospodarstvu je v določenih mejah sicer koristna in dovoljena, ne sme pa biti neomejena in zato tudi ne more biti odločilno načelo gospodarskega življenja. To je učil in delal tako imenovani gospodarski liberalizem, katerega bolj poznamo pod imenom kapitalizem. Prav nič boljša ne more biti gospodarska diktatura. Potrebnovala bi zelo pametno vodstvo, ki pa ga je zelo težko najti. Osnovno vodilno načelo za gospodarsko življenje sta le socialna pravičnost in ljubezen. O njih bomo govorili natančneje pozneje ob drugi priliki.

Ker se gospodarski pojavi nanašajo na človeške zadeve, jih bomo mogli pravilno poznati, tolmačiti in razumeti le, če bomo dobro poznali človeško naravo, njen izvor, njeno usodo, človečanske vrednote, medsebojne človeške odnose in ta-

ko dalje. Katoliški gospodarstvenik in družboslovec (sociolog) mora iskati ta načela v krščanski filozofiji.

Poleg tega moramo takoj v začetku poudariti da ima katoliška cerkev pravico in dolžnost posegati tudi v gospodarska in socialna vprašanja. Ta njena pravica in dolžnost ne sega na celotno gospodarsko in socialno področje. Iz njenega delokroga so izločena vsa čisto tehnična vprašanja, v njega pa spadajo vsa moralna ali etična vprašanja, ki pa jih gospodarsko in socialno življenje nikakor ne sme prezirati. Cerkev je namreč dobila od svojega božjega ustanovitelja nalogo, da vodi človeštvo k večni sreči in nele k tostranski časni blaginji. Zato mora učiti človeštvo, da pri gospodarskem življenju nikakor ne sme pozabljati ali prezirati etičnih zakonov. Vedno se mora tudi zavedati, da ima večno življenje prednost pred časnim življenjem na tem svetu.

(Nadaljevanje)

Silvio Benco in vera

Ob priliki smrti Silvija Bencu je bilo brati v tržaških časopisih vse polno hvale za tega literata. Nekdo nas je naprosil, da bi tudi mi iz pregovorili par besed z ozirom na versko orientacijo tega moža, kajti »Vita nuova«, ki je glasila Katoliške akcije za Trst, je v posebnem članku proslavljala tega pisatelja. Članek v tem listu pravi, da je z Bencovo smrtjo ugasnila velika luč in, proslavljač njegovo dobroto in ponižnost, ga stavi mladini v zgled. Pctem, ko popiše njegovo literarno in časniškarsko delavnost, zaključuje članek s trditvijo, da je z njim umrl plemenit človek starega kova, ki je nosil v sebi neomadeževano vest pravičnega. Verske plati se pa članek dotakne le z malo pripombico: »V njem je bila Frančiškova dobrotu, četudj v njem ni bilo svetle vere

sv. Frančiška.«
Prijatelju, ki nam je pisal, moramo priznati, da tudi nas oni članek ni prav nič zadovoljil. Mi nismo pokličenj, ocenjevati pisateljsko, časniškarsko in sploh literarno delo tega moža. Njegovi tržaški rojaki so v tem veliko bolj kompetentni od nas. Smatramo pa vendar za potrebno in koristno, eno dejstvo javno pribiti: Silvio Benco ni bil veren katoličan. V Trstu je bil sicer rojen in krščen, toda praktične vere v njegovem delu in življenju iščeš zastoni. Še mlad se je civilno poročil in svojih otrok ni dal krstiti. Par dni pred smrtjo je vljudno zavrnil obisk katoliškega duhovnika in bil brez cerkvenih obredov zakopan.
Toliko smo dolžni ugotoviti. Resnica nikomur ne škoduje!

Pismo o slovenskih šolah

Gospod urednik! Zadnje čase spet veliko pišejo o slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Prosim Vas, če bi hoteli objaviti tudi moje pismo. Imam namreč sina v slovenski srednji šoli in me to vprašanje posebno zanima.
Najprej bi rad omenil, da je »Primorski dnevnik« uvedel zmešnjava pojmov. Njemu pomeni namreč OF in komunistična stranka narod, kar pa ni res, ker sta le del naroda. Do šol ima pravico ves narod, ne samo ena stranka. Šole naj bodo zato nad strankami in učenci naj se vzdajajo v narodnem duhu. »Primorski« želi, da bi učenci v šoli sljshali samo o komunistih, nič pa o krščanskem in narodnem slovenskem izročilu. Ker tega ne delajo, jih napada. Če pa šole niso take, so res slovenske, ker upoštevajo ves narod in ne samo eno stranko.
Isti krogi se danes proglašajo za prvobornitelje slovenskih šol, kar ni res. Ko so l. 1945. Angloamerikanci prevzeli vojaško upravo, so nudili Slovincem sorazmerno udeležbo v uradih, upravi, šolstvu itd. Takrat sta OF in KP sprejeli stališče, da noben Slovence ne sme sprejeti nobenega mesta od ZVU in smo tako danes po njihovi krivdi brez slovenskih zastopstev v vsej upravi in izjemo slovensega šolstva. Tega ne smemo pozabiti. Tu lepo vidimo, kam pridemo, če se ena stranka enači z narodom. Takrat pa se je vendar našlo nekaj ljudi, (komunisti so jih nazvali »zdajalce«), ki so organizirali slovensko šolstvo, ki je do danes ostalo. Kako sta jih komunistična stranka in OF preganjali, vidimo, če prelistamo »Primorski dnevnik«. Ljudi so ščovali, naj otrok ne pošiljajo v te šole in jih vabili v »svoje« šole, toda ljudje so kmalu spoznali, katere šole so prave in kje uče res sposobne moči. Danes pa govori »Primorski dnevnik« drugače. Pravi, da se ni boril proti šolam, ampak samo proti nekaterim učiteljem in profesorjem, češ da niso strokovno sposobni.
Oglejmo si strokovno sposobnost naših učiteljev in profesorjev. Vsak učitelj na STO-ju ima srednjo šolo. Vsi morda nimajo učiteljska, napravili pa so šestmesečni učiteljski tečaj. Torčj so strokovno dovolj izobraženi. Kako pa je z učitelji v Jugoslaviji? Mnogi imajo le osnovno šolo in učiteljski tečaj. Čudno, da »Primorski« ni v skrbeh za njihovo izobrazbo. Kar se tiče profesorjev na STO-ju, imajo vsi univerzo (14-18 let šolanja) in pedagoški tečaj iz didaktike in pedagogike. Tehnik n. pr. prav lahko poučuje matematiko, teolog in pravnik pa slovenščino, zgodovino ali jezike. Govoril sem s takimi profesorji in videl sem, da so zelo razgledani v predmetih, ki jih poučujejo, in so zato naše otroke tudi mnogo naučili. Njihova krivda je le to, da so jih učili šolske predmete, ne pa marksizma, kakor bi želel »Primorski«. Pa še nekaj, »Primorski« bi rad videl, da bi prišli na šole tisti, ki so ta mesta pred tremi leti odklanjali. Ko so zdaj videli, da so na celi črti propadli, hočejo zasesti mesta tistih, ki so se takrat žrtvovali za slovenske šole. Temu pa se bomo pravi Slovinci uprli. Tu imamo še nekaj svobode. Naši otroci naj hodijo v prave slovenske šole, ne pa v komunistične slovenske govorčee šole.
Te besede sem hotel napisati v premislek vsem Slovincem, ki so ostali zvesti slovenskemu in krščanskemu izročilu in v zahvalo vsem požrtvovalnim šolnikom. Opozoril bi še, da bi moral več kot polovico šol zapreti, če bi odšli učitelji in profesorji iz drugih slovenskih pokrajin, ki so nam v stiski priskočili na pomoč.

Samo za povablence je priredila v nedeljo goriška Marijina družba lep materin večer v novih prostorih. Družbi smo za lepe urice zelo hvaležni in jo prosimo, naj se nas s podobnimi prireditvami še večkrat spomni.
Širite naš list
DAROVI
Nekdo iz Šempolaja 100.— lir.
Srčna hvala!
Oče

Dopisi

Prvi mali romarji pri Devici Mariji v Dolu

Prvi spomladanski Marijin praznik — oznanjenje Marijino — dne 25. marca je privabil k naši fatimski Materi božji pestre skupine malih romarčkov. S svojimi gospodičnimi učiteljicami s koriero, peš in s posebnim avtobusom je prišla šolska mladina iz Ronk, Tržiča, Jamelj. Nasproti so jim prihiteli doljanski šolski otroci in ves ta mladji živčav je spoštljivo pokleknil in se zagledal v prelepi Marijin kip. Ob 9h je bila sv. maša, med katero so združeno prepevali vsi mladi pevčki iz vseh imenovanih štirih slovenskih šol. Po maši je bil kratek oddih, oglasili so se lačni želodčki in vse je hitelo prazniiti okrepčila in prigrizke, s katerimi so za na božjo pot založile skrbne mame svoje malčke. Mnogi so se veselo razleteli naokrog po gmajni na lov za trobenticami. Nato so otroške skupinice zapele tudi nekaj naših lepih pesmi. Fotografski aparat je za spomin polovil in posnel mlada lčeka in žareče očke.

Sledil je blagoslov, med katerim so otroci — pomislite — peli celobitanije Matere božje in druge sv. pesnice. Vsakdo izmed udeležencev je dobil tudi blagoslovljeno čudodelno svetinjico. Nato je sledilo še nekaj edinstvenega: otroška procesija, seveda to od zadaj šli v veliki kem številu tudi odrasli. Štirje dečki — eden iz Ronk, eden iz Tržiča, eden iz Jamelj in eden iz Dola — so nesli na okusno pripravljenih nosilih kipček Brezmadežne, ki so jo spremljali tudi trije nedolžni angelčki in beloblečene dekljice. Lepi spreved se je pobožno in veselo pomikal od Palkišča proti Markolom, kjer smo Marijin kipček postavili na visoko ob veliki cesti, kjer naj odslej blagoslovlja in varuje mimosidčee in jih spominja na duhovno pot v nebeško domovino. Opoldne je vse končalo in vse mlade skupine so med veselim petjem, vriskanjem in z lepim spominom na prisrčno romanje odšle na vse štiri vetrove proti svojim domovom, kjer bodo domačim in znancem pripovedovali o nepozabnih trenutkih, ki so jih preživeli pri Devici Mariji v Dolu.

Materin večer Mar. druž v Gorici

Samo za povablence je priredila v nedeljo goriška Marijina družba lep materin večer v novih prostorih. Družbi smo za lepe urice zelo hvaležni in jo prosimo, naj se nas s podobnimi prireditvami še večkrat spomni.

Širite naš list

DAROVI

Nekdo iz Šempolaja 100.— lir.
Srčna hvala!
Oče

Novice

Smrtna kosa

V soboto 26. marca je preminula v Idrji gospa Ivanka Močnik v dobi 77 let. Pokopali so jo na njen god, t. j. v ponedeljek 28. III. na dan sv. Ivana Kapistrana. Rajna je bila doma v Žireh in je živela v srečnem zakonu z g. Jožefom Močnikom, rudarjem iz Idrje. Odlikovala se po globokem verskem prepričanju ter pobožnosti. Rada se je udeleževala duhovnih vaj za žene v Gorici in na Sv. gori. Bila pa je tudi izredno pridna gospodinja. Kot odlična kleklarica je skoraj sama krlja vsakdanje stroške družine. Njen mož pa si je s svojim zaslužkom zgradil lep dom in izšolal hčerko Pavlo in sina Franca, ki je najprej dokončal matematične študije in se je pozneje posvetil duhovniškemu poklicu in postal apostolski administrator za tisti del goriške nadškofije, ki je prišel pod Jugoslavijo. Msgr. dr. Franc Močnik je bil radi velike priljubljenosti med ljudstvom dvakrat izgnan iz Jugoslavije — in zato se tudi sedaj ni mogel udeležiti pogreba. Njemu, njegovemu očetu in njegovji sestri Pavli izrekamo najtoplejše sožalje k veliki izgubi, rajni gospe Ivanki pa Bog podeli večni mir.

Umrli duhovniki tržaške škofije

Dne 20. marca je umrl v Kranju preč. g. Matevž Škrbec, duhovnik tržaške škofije, duhovni svetnik in častni kanonik koprškega kapitulja. Bil je več let župnik in dekan v Krkavcih. Leta 1922 se je preselil v Jugoslavijo, ker mu italijanska vlada ni hotela priznati italijanskega državljanstva. Rojen je bil dne 31. 8. 1869. in v mašnika posvečen dne 22. 12. 1891. Naj v miru počiva!

Dne 21. marca pa je umrl v Koprju č. g. Peter Vascon, star 86 let, doma iz Koprja, župnik v pokojcu že od leta 1908. Naj mu sveti večna luč!

Imenovanje

S. I. aprilom je bil imenovan za kaplana v Rojanu preč. g. dr. Lojze Škerlj, bivši škofijski kancelar v Trstu. Naša tozadevna notjca v zadnji številki je prišla v list po nesporazumljenju. Preč. gospodu doktorju, našemu pridnemu sodelavcu, naj da ljubi Bog obilo uspeha!

Obletnica posvečenja goriškega knezonadškofa

V petek, na praznik Marijinega oznanjenja, je praznoval goriški nadškof devetnajsto obletnico svojega škofovskega posvečenja. Zjutraj je ob 10. asistiral slovesni sveti maši, zvečer pa je bil v stolni cerkvi temu primeren govor in zahvalna pesem. V imeni duhovništva je prevzvišenemu v lepih besedah čestital msgr. Tarlao, kateremu se je nadškof prisrčno zahvaljal.

Pavlinski misijon v Gorici

Prihodnjo soboto začne za italijanske vernjke v Gorici toliko za zaželeni misijon. Zelimo mu veliko božjega blagoslova!

Slov. izseljenci pri papežu

Koncem novembra je papež Pij XII. v svojem letnem bivališču v Castel Gandolfu sprejel med drugimi skupinami tudi skupino Slovencev, namenjenih v Argentino. Dobil so mesto takoj ob prestolu. Ko je prišel papež do njih, jih je vprašal: »Ste slovenski begunci?« Zahvalili so se mu za materialno in moralno pomoč in prosili za blagoslov vsem Slovincem. Sv. oče je odgovoril: »Da, poseben blagoslov vsem vam, vsem slovenskim beguncem in vsemu slovenskemu narodu. O, slovenski narod je zvest narod. Torčj v Argentino odhajate. To je lepo, da odhajate z družinami. Pa ti mladi fantje in dekleta, odhajajo tudi z vami?« Ko so mu pritrdili, je rekel: »Lepo, zelo lepo, Bog z vami vsemi. Živeli Slovinci!« — Ko je občel še druge skupine, je v nagovoru na drugem mestu omenil Slovence. »V posebno veselje nam je, da moremo pozdraviti skupino slovenskih beguncev, ki so morali zapustiti svojo drago domovino in odhajajo zdaj v Argentino, v kateri upajo najti svojo drugo domovino. Daj Bog, da bi našli tam res prijazne in gostoljubne ljudi in da bi jim Argentina postala prijetna druga domovina. Hkrati pa želimo, da bi se razmere v njih domovini kmalu tako uredile, da bi se mogli vrniti vanjo. Zato dajemo njim, vsem slovenskim beguncem po svetu, njihovim dragim doma in vsemu slovenskemu narodu v domovini svoj posebni blagoslov.« Ne samo Slovincem, tudi drugim so ob tem prišle solze v oči. Pri vratih je sv. oče pomahal z roko in se poslovil z: »Živeli Slovinci!«

Pravoslavna cerkev v Jugosl.

Poročajo, da so tudi pravoslavne cerkve bolj obiskovane nego kdajkoli prej. Med pravoslavnim duhovništvom se je ustanovilo Društvo svecenikov, članov narodne fronte. Članstvo pa ni številno in na poseben uspeh ni mogoče računati. Tako poročajo »Osvobodjenje« iz Londona dne 19. 3. t. l.

Leninovi spisi v Jugoslaviji

V 1.200.000 izvodih so natisnili v Jugoslaviji vsa Leninova zbrana dela v srbskem, hrvatskem in slovenskem jeziku. Sedaj jih prevajajo še na arnavtski jezik. Izdali jih bodo v 10.000 izvodih.

Noetovo barko iščejo

Kakor poročajo, se nekateri znanstveniki in raziskovalci pripravljajo, da bodo v poletnem času poiskali Noetovo barko, katere ostanki naj bi bili v ledenikih gore Ararat v Armeniji (v višini nad 5.000 m). Pravijo, da so nekateri to barko že videli, a dosegel je ni še nihče.

PIERRE L'ERMITE

Kako sem ubila svojega otroka

Takovo je torej delo po župnijskih organizacijah! Človek ima dan na dan opravka z delavci, ki jih mora spremljati po vseh njihovih postih, vedno mora ostati z njimi v stiku in pri vsaki priliki izpopolnjevati njihovo praktično znanje s svojo teoretično skušnjo in vero... Ojej, to breme bi bilo preteško za njegova ramena in preveč bi zatemnilo njegovo življenje, ki ga čisto naravno lahko preživji v samopašnosti in veselju!

V Dominiku se je začel boj. Vojlja je govorila Bogu: »Gospod, kakor ti hočeš!« Telo, vsi čuti in

podedovani ponos pa so oholo dvignili glave in se niso hoteli pokoriti vzvišenemu vzoru: »Ali si neumen! Kaj si tako trčen? Ta črnosuknjež te samo izrablja! Brutus, ti spiš, zbudi se vendar! Ne pozabi, da tvoja mati stanuje v eni najlepših palač na Elizajskih poljanah! Ne pozabi, da boš sam podedoval lepih dvajset milijonov in da ti zato nihče nič ne more! Svet te vabi in ti ponuja vse svoje omamljivo veselje. Življenje je lepo: Parizanke tako dražestne, gledališča zabavna in potovanja tako zanimiva! Ti pa se ponujaš za farovškega hlapca! Imej pamet in pusti črnosuknježa pri miru!«
V dnu duše je Dominik pač zelo sovražil vsakega duhovnika, ampak sedaj je šlo za župnika Firmjana.
In v tej duševni borbi je bil Dominik sedaj v tem, sedaj v onem

taboru. Zanašalo ga je sem in tja kakor zamašek med dvema vodnjakoma, strujama in vedni boji so ga tako zmučili, da ni mogel več jasno motriti razlogov za to in ono stran.
V takem duševnem stanju ga dobi župnik nekega večera in ga nagovori:
»Domjnik, ali bi mi napravil majhno uslugo?«
»Prav rad, gospod župnik!«
»Gallajs, načelnik naraščaja, je nekaj obolel. Ali ga ne bi hoteli vi zamenjati prihodnjo nedeljo in morda še v četrtek?«
Dominika zalije rdečica, a mahoma zopet prebledi.
»Kaj takega pa nikdar ne!«
»A zakaj ne?«
»Ne upam sel!«
»Kaj, desetletnim dečkom se ne upate govoriti?«

»Tako se bojim kot kakšna dekljica!«
»O, še mnogo bolj! In prav to mi ni na vas nič posebno všeč!« odgovori župnik in z zapovedujočim glasom nadaljuje: »Vi morate postati voditelj drugih! Zato se nikar ne izogibajte, da ne greste k tem dečkom!«
»A mama?«
»Šami dobro veste, da mama ne bo nič rekla, samo če je vam prav!« Dominik pogleda nadaleč okrog sebe, kakor bi iskal izhoda iz tega položaja, in ko ga ne najde, izbruhne iz sebe: »No, naj bo! Bom pa prišel! V nedeljo torej! Na svidenje!«
PETO POGLAVJE
Dominik se je lotil dela in se s pretirano bahavostjo pripravljal na svoj nastop. Bojazljivec namreč pogosto pretiravajo, ker se boje.

Prišel je v obleki, kakršna pristojni patrnauzu. Spored za sestanek je dobro pripravil, nakupil bombonov in hotel napraviti izlet s svojimi dečki; vse bi zbalas v avtomobil svoje matere in jih nekajkrat prepeljal sem in tja po onem kraju. Ej, kako bi bilo vse veselo!...
Ko ga je župnik zagledal v »dejavni obleki«, se je nasmehnil.
»Tako je prav, da! Zdaj niste več kakor tujec, ki prihaja samo na obiske v patrnauz.«
To priznanje mu je pognalo kri v glavo. Morda bo pa vendarle šlo? Tako sta mislila Dominik in župnik.
Župnik je premišljeval, kako bi mu utrdil voljo. Za začetek mu je naložil lažja premagovanja, na primer to, da o pravem času vstane in gre spat ali pa, da za nekaj časa vodi naraščaj.
»Kar sem ti jaz naročil, ni vse

Apóstolstvo mož in fantov v Gorici

naznanja, da bo mesečni shod za može in fante v soboto 2. apr. ob osmih zvečer pri Sv. Antonu, v nedeljo ob osmih pa sv. maša pri Sv. Ivanu.

Gospodarski listek

Tehnična komisija za obnovitveni načrt v Trstu

Minister Robert Galloway, načelnik zastopstva Uprave za gospodarsko sodelovanje na Svobodnem tržaškem ozemlju, je 23. t. m. predsedoval začetni seji Tehnične komisije za raziskovanje in poizvedbe v zvezi z Evropskim obnovitvenim načrtom na tržaškem področju.

Komisijo vodi podnačelnik odposlanstva g. Joseph Caputa. Sestavlja jo 12 tukajšnjih strokovnjakov, med njimi nekaj tržaških funkcionarjev Zavezniške vojaške uprave. Komisija bo izdelala natančen pregled gospodarskega položaja na Svobodnem tržaškem ozemlju, ki je potreben pri izvajanju Marshallovega načrta.

Gospod Caputa je v začetku seje povedal, da je naloga odposlanstva Uprave za gospodarsko sodelovanje v Trstu, ki nadzoruje izvajanje Evropskega obnovitvenega načrta na tem področju, da natančno spozna vprašanja, ki se tičejo krajevnega gospodarstva. Poleg tega mora poskrbeti, da bo prebivalstvo docela na jasnem glede teh vprašanj, ki končno vplivajo na življenje vsakega posameznika.

Program Evropskega obnovitvenega načrta v Trstu, je dejal gospod Caputa, ima za prvi glavni cilj zmanjšanje brezposelnosti in znižanje cen. Zato se bo nova komisija vsak dan našla na sedežu Uprave za gospodarsko sodelovanje in bo zbrala vse potrebne podatke ter statistična obvestila. Pri tem ji bodo pomagale razne krajevne ustanove, med njimi Trgovska zbornica, industrijska in trgovska združenja, Delavska zbornica, bančni zavodi, ustanove, ki skrbijo za kmetijstvo in ribištvo, zadruga, obrtniška združenja, združenja bojevnikov ter strokovnjaki, ki se bavijo z gospodarskimi vprašanji.

Na isti seji so določili delovni program nove komisije. Popoldne pa so sestavili pododseke.

Tovor uprave za gospodarsko sodelovanje dospel v Trst

Dne 22. 3. je dospel v tržaško pristanišče iz Združenih držav ladja »Exbrook« z ECA tovorom maši in sojnega olja, ki ga bodo razdelili na anglo-ameriškem področju STO. Ladja je raztovorila 195 ton maši in 254 ton sojnega olja.

Odgovorni urednik: *Stanko Stanič*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Kulturni obzornik

Nova slov. drama v Ljubljani

Narodno gledališče v Ljubljani prikazuje te dni novo slovensko dramo. Napisala jo je *Mira Pucova*, ki je znana tudi na Primorskem, ne toliko zaradi svoje umetnosti, ampak ker je izšla njena igrice Svet brez sovražstva tu. Naslov nove igre je Ogenj in pepel. Njena prva igra je papirnata, prav slaba, ima pa še ta smrtni greh, da ni na pravi komunistični liniji. Zato se je hotela v drugi igri ubogljiva pisateljica poboljšati.

Zgrabila je dobo »najbrutalnejšega terorja okupatorja in njegovih pomočnikov«, torej najljubšo komunistično kost. Naslikala je nekega buržujskega senatorja in njegovo družino. Pričakujejo kurirja iz Londona (brez Angležev in Amerikancev danes ni več izdajalcev!), v katerem pa spoznajo partizana. Takoj ga pobijejo, čeprav ga senatorjeva hčerka že od nekdanji ljubi. Prav tako ubijejo hišnikovega sina, ker sta on in njegov oče skrivna delavca za »našo stvar«. Da je igra še bolj grozna, nastopa tudi vodja »črne roke«, ki ima na roki uro — s črno številčnico! Tudi tega ubijejo, a za spremembo »naše«. Same smrti, skoraj kot pri Shakespeareovem Hamletu! Igra spremlja partizanska muzika, ki se ji pravi: streljanje, smrt, prisluškovanje pri vratih itd.

Kljub vsej pisateljični pridnosti igra spet ni uspela in ni zadovoljila »naših«; drugim tako ni bila namerjena, ker take slame niti ribniški konj z zelenimi naočniki ne bi jedel. Igra je popolnoma — reakcionarna! Na koncu se namreč izkaže, da senator in njegovi niso izdajalci, ampak resnični in pravi Slovenci, ki se trudijo, da bi z diplomacijo, na lep način dosegli narodno edinstvo in demokracijo, za katero so se vedno borili. Namesto da bi poslušalci senatorja križali, pa se »od prizora do prizora utrjuje v poslušalcu ugodno mnenje o tem človeku«. Tako trdi o igri — ne mi —, ampak sam tovariš D. Moravec v Slovenskem poročevalcu dne 19. febr. 1949.

Spet se je potila tovarišica Pucova zastonj. Ne bo nagrade. Svetoval bi ji, naj si vzame za zgled dvornega pevača Zupančiča. Mogoče je kaka ukradena vila prosta tudi zanjo...

Nove revije

Na Tržaškem in na Gorjskem izide malo slovenskih knjig ali pa revij. To ni nič čudnega, saj niso nikjer pogoji naklonjeni slovenski knjigi. Zadnjič smo poročali o knjižni izdaji Prešernovega Krsta pri Savici, ki je izšel ob stoletnici pesnikove smrti. Danes pa omenimo

dve literarni reviji, ki izhajata mesečno v Trstu, in sicer Razgledi in Mlada setev.

O Razgledih prav za prav ne bi mogli trditi, da so literarna revija. To je bolj politični list, ki ima pa vmes tudi kakšen literaren drobce. Pred kratkim je izšla 2. številka v letošnjem letu. Zvezek, ki ima čez 40 strani, ima le dva literarna prispevka: prvi je 10 vrstic dolga pesem Marije Rusove, drugi pa je proza VI. Bartola, ki je ostal še zvest tej politično literarni reviji. V eni izmed prejšnjih številjk je napisal po naročilu nekaj pamflet na orega izmed slovenskih kulturnih delavcev, ki je izdal v Trstu samostojno knjigo. To delo in pisatelja, je hotel Bartol osmešiti. Tudi sicer je stopil Bartol v službo rdečih propagandistov. V najnovejšem prispevku, ki mu je dal naslov Manjalupi in ženske, verjetno Bartol ni pisal po naročilu. Vendar bo na njem, ki smo ga imeli nekoč za resnega književnika, ostal za večne čase madež propagatorja rdečega raja.

Tri leta izhaja v Trstu že Mlada setev. Najprej je bila izključno dijakom namenjena, kasneje so vanjo pisali tudi starejši kulturni delavci, v zadnjem času pa je postala spet dijaška literarna revija. Zaradi novega tiskovnega zakona je bilo treba urediti mnogo formalnosti. Vse to pa se je tako zavleklo, da ima šele zdaj spet revija dovoljenje za izhajanje. V nekaj dneh bo izšla nova številka. Gotovo bodo tega obvestila veseli posebno dijaki. Veselimo pa se nove številke tudi ostali tržaški Slovenci. Brez dvoma bo Mlada setev izpolnila vrzel tako med dijaštvom, kakor sicer na našem knjižnem polju. Saj bo to edina slovenska literarna revija v Trstu, ki bo dajala možnost literarnega udeleževanja slovenski mladini.

Za smeh in zabavo

KRATKO IN JEDRNATO

Ribnjčan je zvedel, da so pri sosedovih opravljali njegovo mamo. Sklenil je, da se bo za mamo odločno potegnil. Takoj jo mahne k sosedovim in reče: »Dober dan! Skregat sem se prišel. Naša mama so pošteni, pa zbogom«.

ZANIMIVOSTI

Radar

O radarju se je že v zadnji vojni veliko govorilo. Z njegovo pomočjo so zapadne velesile prestregle marsikateri zračni napad, obenem pa so tudi v temnih in meglenih nočeh z njegovo pomočjo bombardirali razna nemška mesta. Kaj je torej radar in na katerih principih sloni? Radar deluje na podoben način kot odmev. Če se v megli ali noči kje na polju izgubiš, pa hočeš vedeti, kaj je pred teboj, zakričiš na glas. In če tvoj glas naletí na kak hrib ali kako drugo večjo zapreko, boš čez nekaj

časa zaslišal odmev svojega glasu. Na podlagi časa, ki preteče med tvojim klicem in odmevom, zračnaš z uro v roki, kako daleč je ona zapreka pred teboj. Glas na pravi 330 m v sekundi; če preteče torej 6 sekund, je znamenje, da je ona gora oziroma ona zapreka skoraj dva km oddaljena od tebe.

Podobno deluje tudi radar, ki se seveda ne poslužuje glasu, ampak elektromagnetičnih valov, ki so skoraj milijonkrat hitrejši od glasu, to je 300 tisoč km na sekundo. Radar pošlje proti predmetu, katerega lego in oddaljenost hoče določiti, snop ali šop električnih žarkov. Ko dosežejo ti žarki omenjeni predmet, vzbudijo v tem telesu podobne električne valove, ki se razširijo na vse strani, torej tudi na radarski aparat. Torej podobno kot pri odmevu.

Če usmerimo radar na Mesec ter pošljemo na njegovo površino šop električnih valov, nam Mesec čez dve sekundi in pol vrne podobne valove, ki jih radar sprejme ter lego oz. smer Meseca. Električni valovi, ki se jih poslužuje radar, so zelo kratki ter imajo le nekaj centimetrov dolžine. Za merjenje časa služi radarju poseben oscilator s katodičnimi žarki, za določanje smeri in lege oddaljenih predmetov pa služijo radarju njegove antene.

Važnost radarja za vojno je nedvomno zelo velika; z njegovo pomočjo je mogoče določiti oddaljenost in hitrost bližajočih se sovražnih letal kakor tudi sovražnih izstrelkov itd. Pa tudi v miru bo radar zelo veliko koristil. Služil bo ladjam v megli in noči, svaril jih bo pred raznimi ledenimi gorami in drugim nevarnostmi. Z njegovo pomočjo bo mogoče določiti vse bolj natančno oddaljenost raznih planetov, poskusnih balonov, itd.

62 litrov krvi

Duhovnik A. Butkovski je dal raznim bolnikom že 62 litrov krvi. S tem je mnoge rešil neizogibne smrti. Prvi, ki ga je na ta način rešil, je bil leta 1938 njegov trinajstletni strežnik.

Športni teden

Madrid, 27. marca:

Na igrišču »Chamartin« sta se srečali nogometni enajstorič Italije in Španije.

Španska ekipa: Eizaguirre — Lozano, Riera — Gonzalvo, Aparicio, Puchades — Epi, Hernandez, Zarra, Silva, Gajza.

Italijanska ekipa: Bacigalupo — Ballarín, Beccattini — Annovazzi, Rigamonti, Castigliano — Menti, Lorenzi, Amadei, Mazzola, Carapellese.

Za Italijo so zadel gol: Lorenzi (s prizemnim udarcem), Carapellese (drjbljen in strel« ter Amadei (paboličen udar). Gajza je izkoristil enajstmetrovko. Končni izid: 3:1 za

Italijane. Gledalec je bilo preko 80.000. Izborno je sodil Mr. Ling (Anglija).

V tretjem razredu je »Pro Gorizia« premagala slabotno »Bondenese« (2:1).

Tržaška »Libertas« je klonila pred Treviso-m, ki vodi razpredelnico.

TOTOCALCIO:

X 2 X X 1 2 1 1 1 X X

Za naše ugankarje

Rešitev ugank iz 7. številke je sledeča:

1) Sladoleдар.

2) A V G U S T Š E N O A
J L R I O D
D O N L G A
A G A O A M

Pravilno rešitev smo dobili samo eno. Rešitelj se pa nagradi odreka.

NOVE UGANKE:

1) Posetnica

JELENA RAVNIK
TRSAT

Kdo je njen soprog?

2) Šaljivka

Kateri sta največji dami v Ameriki?

Koledar za prihodnji teden

3. aprila. NEDELJA. Peta postna ali tiha. — Rihard, škof.

4. PONEDELJEK. Izidor Seviljski, cerkveni učnik. Bil je Španec, iz odlične krščanske rodbine. Prijobil si je s talentom in pridnostjo zelo obsežno izobrazbo in je za bratom Leandrom postal nadškof v Sevilji. Boril se je z besedo in peresom proti krivim veram, zlasti proti arijuizmu, kateremu so bili vdani posebno Götje, tedajni gospodarji Španije. Umrj l. 636.

5. TOREK. Vincencij (Vinko) Ferer, spoznavalec. Tudi on je bil Španec, umrl je v francoski Bretanji l. 1419.

6. SREDA. Sikst I., papež. Krescencija.

7. ČETRTEK. Hermán Jožef, spozn.

8. PETEK. Albert, škof. — Ker je petek pred oljno nedeljo, pade nanj letos praznik Žalostne M. B.

9. SOBOTA. Marija Kleofova. Znana je iz evangelija kot sorodnica Matere božje. — Tomaž Tolentinski, mučenec.

OBVESTILO UPRAVE

Poštno ravnateljstvo v Benetkah nam je določilo novo številko pošte no tekočega računa 9-12410 na ime »Katoliški glas« — Gorica, Riva Piazzutta, 18. Naročniki, ki pošiljajo naročnino ali darove potom pošte njih položnic, naj nam na obratni strani položnice napišejo, v kak namen pošljejo denar. Tiskovine z novo številko tek. računa dobite pri upravi.

»kupaj nič! Pomisli samo, kaj domovina od tebe lahko zahteva in kaj bo nekega dne gotovo tudi zahtevala!«

Učencu je bilo brati na obrazu, da bi se dal tudi obesiti, če bi bilo treba.

Kuta sicer še ne napravi meniha, pomaga mu pa precej, da je dober menih. Dominik se je ono popoldne čutil dosti bolj svobodnega že samo radi tega, ker je prišel v taki obleki, ki se je skadala z njegovo službo.

Najprej je začel pospravljati po dvoranji; mali so mu vsi priskočili na pomoč. Tukaj se mu ni bilo treba bati, kaj bo kdo rekel ali pa da bo napravil kakšno nerodnost, ko je tako neizkušen in strahopetljiv.

V sobi je bil tudi klavir; kar tako za šalo je šel k njemu in zaigral

nekaj znanih pesmi, ki so mu prišle pod prste. Ker pa je precej dobro sviral, so dečki za njim veselo peli vse pesmi, ki jim jih je igral.

»Poglej ga, še na klavir ti zna igrati!« so se čudili fantički in šepetalj drug drugemu.

Mladič so poslušali in gledali skozi stekleno steno, ki je ločila obe sobi.

In ko so videli, kako zna igrati na klavir, je njegov ugled v vsem patronažu takoj silno zrasel.

Potem je prečital otrokom kratko zelo zabavno povestico, ki je bila obenem prav poučna.

Naslednji četrtek je pripeljal s seboj na avtomobilu gledišče lučk in napravil svojim malim predstavo, ki je vzbudila velikansko pozornost. Mladič so ga zaprosili, če bi tudi oni smeli priti gledat.

»Krasno je biti poleg gospoda

Dominika!« so začeli govoriti po patronažu.

Ni hvaležnejšega občinstva, kot so otroci v patronažu. Dominik jim je napravil še eno predstavo, kakršno je videl v slovitem gledališču lutk na Elizejskih poljanah, samo da je na koncu dodal še lep nauk. Gašperček je namlatil po vrsti gospodarja, orožnika, poljskega čuvaja in poljcaja, nazadnje pa si jih je tudi sam pošteno nalezal, ker je bil preveč korajžen. Končno se je igra vendar lepo končala v splošnem objemanju.

Ko je bilo predstave konec, je Dominik opazil, da je bil župnik med poslušalci in da se je tudi on od srca nasmejati. To mu je dalo novega poguma.

Sestanek se je završil tako, da je vsak dobil škodeljco čaja, ki ga je Dominik sam skuhal. Razložil je

otrokom, ki naj bi dalje povedali svojim staršem, kako se pripravi dober čaj, ki ne stane ne več denarja ne truda kakor slab.

Vsi so ga verno poslušali in debelo gledali vanj; vsak je sam pri sebi trdno sklenil, da bo zvečer povedal mamici in atku, kako Angleži kuhajo čaj. Voda v čajniku mora dobro zavreti, kuhati moraš pa zmerom v isti posodi, ki je ne smeš nikoli prati. »Gospod Dominik« — malj so ga že tako imenovali, a ne bo dolgo, ko mu bodo rekli »oče Dominik« — je imel čajnik, v katerem so že pač nad sto let kuhali! Čaj mora biti plavkast in vedno se mora videti dno škodeljce. Dečki so mirno poslušali in si vse skrbno zaznamovali v svoje nežne možgane in drobna srca.

Potem so popili sloviti čaj, prvi čaj, katerega so dobili mali v patro-

nažu. Počutili so se kot bi bili doma in vsa družba je zadobila nekak plemenitaški značaj, ki ga ji je nehote dajal Dominik. Ves večer ni bilo šlašati nobene surove besede, kaj šele, da bi se prepirali ali suvali z nogami pod mizo. Tako je že pri dvéti šestankih Dominik pokazal otrokom na prvi vzor, četudi tega ni nameraval.

Ko je ob šestih zvečer odhajal, so se malčki zgrnili okrog njega in vsak je hotel priti bliže, da bi mu poiskal klobuk ali palico in mu stisnil roko. Še na cesti so šli z njim. Vprav tedaj pa so prihajali delavci iz tovarn in vse ulice so bile polne ljudi. Očetje so zadovoljno gledali visokega plavolaslega mladeniča, za katerim je drla mladež, kot bi, bil iz njihove srede.

(Nadaljevanje)